

O PERSPECTIVĂ CREȘTINĂ CONTEMPORANĂ ASUPRA CONCEPTULUI DE DEMNITATE UMANĂ

Lect. univ. dr. Eugen JUGARU

Institutul Teologic Penticostal București, Romania

ejugaru50@gmail.com

Abstract: A Contemporary Christian Perspective upon the Concept of Human Dignity

Human dignity is a very important concept for the value of men and women, for the respect we must give to them. Fundamentals documents stipulating human rights, such as *Charter of Fundamental Rights of European Union* and the *Universal Declaration of Human Rights*, affirm and promote human dignity. From a Judeo-Christian perspective, human dignity is highlighted by the concept of *Imago Dei*, men and women being the bearers of the divine image. Also, human dignity is affirmed by the sacredness of life and by the act of redemption accomplished by Christ. Human dignity is based neither on material possessions, nor on the position occupied on the social scale, nor on sex or culture difference, but on the intrinsic value of the human being, on what is common in the structure of each person.

Keywords: *human dignity, human rights, ethics, Imago Dei, life, redemption.*

În preambulul *Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, este stipulat că „Uniunea este întemeiată pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității [...] Uniunea situează persoana în centru acțiunii sale, instituind cetățenia Uniunii și creând un spațiu de libertate, securitate și justiție.”¹ Chiar primul articol din acest document fundamental pentru valorile europene afirmă că demnitatea umană este inviolabilă și trebuie respectată și protejată. Pe parcursul *Cartei* de asemenea este afirmată demnitatea persoanelor vârstnice (Art. 25) și a persoanelor care muncesc, de a presta activități respectându-se viața, sănătatea, siguranța și demnitate lor (Art. 31.1). Din această prezentare,

1 <https://eur-lex.europa.eu.>, 31.05.2021.

cu un profund impact asupra valorii cetățeanului european, distingem că în capul listei acestor valori europene se află demnitatea umană. Conceptul de demnitate este unul foarte important și totodată foarte complex. Astfel, demnitatea are de-a face cu stima personală, cu respectul de care fiecare cetățean trebuie să se bucure, cu prețuirea persoanei ca actor social onorabil. Demnitatea umană, este o caracteristică fundamentală a omului, este o valoare de ordin intrinsec ființei umane, iar Uniunea Europeană, ca atare, nu face decât să o recunoască. Recunoașterea demnității fiecărei persoane este de asemenea fundamentul pe care se clădesc toate celelalte valori și libertăți de care se bucură cetățeanul european. Doar omul, în virtutea faptului că este o ființă liberă, manifestă deschidere spre lume, spre cultură, spre estetic. Iată dar că aceste caracteristici, și această deschidere spre cunoaștere, îl singularizează pe om de orice altă creatură. În cartea *Ce este omul?*, Pannenberg accentuează anumite caracteristici specifice omului, caracteristici ce conturează demnitatea sa și care-l deosebesc net de lumea animalelor. Astfel, omul rămâne deschis în căutările și în interogațiile sale spre noi experiențe, fie de ordin spiritual, cultural sau de altă natură. El este deschis spre lume și spre acea dimensiune spirituală de dincolo de lume. El are puterea să transforme natura, să nască și să promoveze valori culturale, și apoi să caute noi forme de cultură care să le înlocuiască pe cele anterioare. El tinde spre ceva de dincolo de natură, dincolo de cultură spre un partener transcendent de care depinde în năzuința sa, pe care îl numește Dumnezeu.²

În alt document fundamental pentru civilizație, *Declarația universală a drepturilor omului*, la articolul 1, se face de asemenea referire la ființele umane care se nasc „libere și egale în demnitate și în drepturi.”³ De asemenea, tot în corpul acestei *Declarații*, drepturile economice, sociale și culturale ale persoanei sunt prezentate ca valori indispensabile demnității și dezvoltării personalității (Art. 22), iar remunerația pentru muncă trebuie să fie echitabilă, pentru a asigura muncitorului și familiei sale „o existență conformă cu demnitatea umană” (Art. 23.3). Concluzia care poate fi trasă din aceste articole fundamentale este că, indiferent de cultura din care face parte cineva, indiferent de volumul și importanța

2 Wolfhart Pannenberg, *Ce este omul?*, Ioan Milea (trad.), București, Editura Herald, 2012, pp.12-17.

3 http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf, 25.08.2021.

realizărilor personale, demnitatea este un dat conferit în mod universal tuturor ființelor omenești și trebuie respectată de către guverne și instituții, de către fiecare cetățean în parte. Iată dar, că în două documente care stau la baza valorilor fundamentale ale cetățeanului, se afirmă în mod clar demnitatea omului. Această demnitate este baza morală pe care se clădesc toate celelalte drepturi de care se bucură omul pe tot parcursul vieții sale în societate.

În demersul pe care-l vom întreprinde, vom căuta să identificăm și să prezentăm rădăcina sau sursa demnității omului așa după cum este evidențiată în tradiția iudeo-creștină.

Definirea demnității omului

Demnitatea umană, care se cere a fi identificată de individ în propria-i persoană și recunoscută în celelalte, este o calitate cu care omul se naște, este un dat, o valoare intrinsecă a ființei umane. Demnitatea umană trece granițele diferenței de poziție socială, de culoare a pielii, de vârstă sau de sexul persoanei.

De asemenea, dacă există o demnitate a individului, putem vorbi și de o demnitate a familiei, sau la o scară mai largă, de o demnitate națională. Fiecare copil are dreptul să își dezvolte o stimă de sine corectă în familie, care să fie consolidată tot aici, în căminul cald în care crește. Apoi, crescând, ajunge să înțeleagă că face parte dintr-o națiune care posedă o cultură și tradiții specifice, iar această cunoaștere va reprezenta cadrul pentru dezvoltarea unei adevărate demnități naționale. Așadar, putem vorbi despre o mândrie națională, despre o demnitate care izvorăște din cultura și tradiția în care cineva s-a născut și a crescut. O astfel de demnitate iese la iveală, de exemplu, la competițiile sportive internaționale, sau la concursurile muzicale, când reprezentatul unei anumite țări își etalează abilitățile sau talentul și este urmărit cu sufletul la gură de către conaționali săi. Mulți români au simțit bucuria demnității naționale când Nadia Comăneci a obținut primul zece din istoria jocurilor olimpice la gimnastică fiind numită „Zeița de la Montreal” (1976), sau când Gheorghe Hagi cu lotul național de fotbal a învins Argentina, (1994) campioana mondială, și a fost numit „Maradona din Carpați.”

Demnitatea individului pretinde ca el să fie respectat, iar atunci când justiția trebuie să judece, în fiecare speță, prin actul juridic nu trebuie să fie

lezată această demnitate. John Rawls evidențiază faptul că fiecare persoană se află încă de la naștere într-o poziție anume, într-o societate anume, iar natura acestei poziționări îi afectează perspectivele vieții sale.⁴ Cu toate acestea, fiecare actor social trebuie să beneficieze de o justiție dreaptă și de apreciere din partea semenilor pe baza demnității pe care o are ca individ distinct.

În acest context al discuției despre demnitate este potrivit să enunțăm și cunoscutul imperativ categoric al lui Kant care spune: „Acționează astfel încât să folosești umanitatea atât din persoana ta cât și din persoana oricui altcuiva, de fiecare dată totodată ca scop, niciodată numai ca mijloc.”⁵ Prin acest postulat, Kant promovează respectul față de semenii, adică, renunțarea la gândul că am putea trata pe cineva ca pe o simplă unealtă pentru a ne atinge scopurile noastre. Încălcarea acestui principiu, eșecul tratării semenului ca scop în sine, afectează demnitatea sa și reprezintă un eșec al virtuții.

George Orwell în cartea *O mie nouă sute optzeci și patru*, prezentând tragedia lui Winston Smith, care trăiește sub dictatura continuă a Partidului, numit „Fratele cel mare”, deși a încercat să fie autentic, să-și păstreze demnitatea și să-și exprime refuzul de a se conforma acestei dictaturi, în cele din urmă, în urma torturii la care a fost supus, a început să scrie cu majuscule: LIBERTATEA ESTE SCLAVIE și DOI PLUS DOI FAC CINCI.⁶ Astfel, tortura și spaima i-au afectat iremediabil demnitatea și l-au făcut să o renege inclusiv pe Julia, pe care odinioară o iubise, și să-l iubească pe „Fratele cel mare”, pe care inițial îl ura din toate fibrele ființei sale.

Tortura și privarea de libertate, în cele mai multe cazuri, lezează profund demnitatea umană. Lagărele naziste de concentrare, sau în istoria noastră, experimentul Pitești, cu reeducarea din spatele gratiilor și cu brutalitatea malefică a torționarilor, ar trebui să ne conștientizeze că pentru libertate și pentru protejarea demnității omului nici un preț nu este prea mare pentru a fi plătit.

4 John Rawls, *A Theory of Justice*, Cambridge, Massachusetts, The Belknap Press of Harvard University Press, 2003, p. 12.

5 Immanuel Kant, *Întemeierea metafizicii moravurilor*, Filotheia Bogoiu (trad), București, Editura Humanitas, 2006, p.75.

6 George Orwell, *O mie nouă sute optzeci și patru*, Dana Crăciun (trad.), Iași, Editura Polirom, 2019, p. 305.

Demnitatea omului evidențiată prin conceptul *Imago Dei*

Conceptul *Imago Dei* (imagine a lui Dumnezeu), afirmă că omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, adică el este asemănător, dar nu identic cu Creatorul Său. Conform tradiției iudeo-creștine, omul nu are o existență independentă de Creatorul său, el depinde de Dumnezeu și poartă întipărit în ființa sa chipul divin. Narațiunea biblică din cartea Geneza afirmă că Dumnezeu a luat hotărârea să facă omul după chipul și asemănarea Sa (Geneza 1:26), iar apoi a materializat această hotărâre creând omul după chipul Său (Geneza 1:27). În acest context, chipul este un aspect propriu omului, unul derivat din Dumnezeu, care nu are existență ruptă de un *original*. Valoarea chipului este dată de legătura sa cu originalul.⁷ Deși anterior creării omului, Dumnezeu a creat atât lumea spirituală cât și lumea inferioară a animalelor, totuși nicio astfel de creatură, înger sau animal, nu a fost creată, după chipul lui Dumnezeu. Doar omul singur poartă această demnitate, această pecete și asemănare cu Creatorul Său. Această singularitate a omului îl identifică pe om ca fiind „creatura aleasă.”⁸ Conform lui Millard Erickson omul a fost creat din inițiativa lui Dumnezeu, iar chipul lui Dumnezeu este intrinsec omului. Fără acest chip divin, omului i-ar lipsi acea dimensiune eternă care-l apropie de divinitate, sau după cum afirma Millard Erickson, fără această amprentă divină „omul nu ar fi om.”⁹ Chipul divin implică trăirea corectă, demnă a omului, o trăire *Coram Deo*, cu responsabilitate înaintea lui Dumnezeu și înaintea semenilor.¹⁰ Față de Creator, omul trebuie să aibă mereu o atitudine de reverență, iar față de semenul său, omul trebuie să manifeste acceptare, înțelegere, respect și altruism. Astfel, demnitatea umană este construită pe dubla relație a omului: pe verticală cu Dumnezeu și pe orizontală cu semenul său. Putem concluziona spunând că în orice aspect în care omul se aseamănă cu Dumnezeu, în milă, în dragoste, în înțelepciune, putem identifica chipul și asemănarea lui cu Dumnezeu.¹¹

7 Henri Blocher, *Revelația originilor*, Mihaela Alexa (trad.), Cluj-Napoca, Editura Peregriinul, 2009, p. 72.

8 Henri Blocher, *Revelația originilor...*, p. 73.

9 Millard Erickson, *Teologie creștină*, vol. 2, Elena Jorj (trad.), Oradea, Editura Cartea Creștină, 1998, p.21.

10 William Dyrness, *Teme ale teologiei Vechiului Testament*, Cluj-Napoca, Editura Logos, 2010, p. 90.

11 Wayne Grudem, *Teologie sistematică*, Dinu Moga (trad.), Oradea, Editura Universității Emanuel, 2004, p. 470.

Exegeții biblici și teologii au încercat să explice în ce constă de fapt acel *Imago Dei* din om, însă nu au ajuns la o soluție finală. Astfel, chipul lui Dumnezeu a fost identificat fie în structura ființei omenești, fie în relațiile stabilite între oameni, sau chiar în autoritatea omului de a exercita stăpânire asupra creației.¹² Cert este că omul conform *Imago Dei*, are o aspirație spre nemărginit, spre Creatorul său, iar această aspirație îl delimitează categoric pe de orice altă creatură. Pannenberg sublinia acest adevăr astfel: „Ceea ce este pentru animal mediul este pentru om Dumnezeu; singura țință în care își poate găsi liniștea, năzuința sa și unde s-ar împlini menirea sa.”¹³

Demnitatea ființei umane în etica iudeo-creștină

În cadrul antropologiei iudeo-creștine, demnitatea umană poate fi înțeleasă în exclusivitate prin relația strânsă dintre om și Dumnezeu, sau dintre creatură și Creatorul său. Din moment ce fiecare om este purtător al chipului divin, omul fiind creat „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” (Geneza 1:26-27), el are demnitate întipărită în ființa sa, indiferent de pătura socială din care provine sau de nașterea din care face parte.

La un studiu atent al scrierilor vetero-testamentare, se poate observa că etica din vechiul Israel era superioară altor tipuri de etică întâlnite în lumea antică, pentru că avea în vedere credința monoteistă și demnitatea omului. Astfel prin articolele *Decalogului* (Exodul 20:1-17; Deuteronomul 5:6-21) erau protejate atât bunurile aproapelui cât și demnitatea sa. Interzicerea categorică a crimei (Porunca a VI-a), a infidelității (Porunca a VII-a), a furtului (Porunca a VIII-a), a mărturisirii mincinoase (Porunca a IX-a) și a pofririi lucrurilor care aparțineau semenilor (Porunca a X-a), toate acestea deși erau formulate sub o formă negativă, aveau în vedere demnitatea omului și securizarea relațiilor sale cu semenii săi. Decalogul a căpătat o greutate spirituală majoră în virtutea faptului că era o rostire a lui Dumnezeu către oameni, o proclamare a dreptății Sale și a responsabilității omului. Toți membrii poporului lui Israel, indiferent de poziția lor socială, aveau obligația să respecte și să se supună celor Zece porunci. Faptul că omului i se poruncea cum trebuie să se raporteze spre Dumnezeu și spre semenii săi era o dovadă clară că omul este o ființă morală, demnă, răspun-

12 Millard Erickson, *Teologie creștină...*, p. 50.

13 Wolfhart Pannenberg, *Ce este omul?...*, p. 18.

zătoare de faptele sale. Chiar și străinii sau sclavii din popor aveau drepturi în virtutea demnității lor, iar stăpânii sclavilor erau limitați în autoritatea pe care o aveau asupra sclavilor. De exemplu sclavii proveniți din rândurile evreilor nu erau robi toată viața lor, ci deveneau un fel de angajați pentru o anumită perioadă de timp (Exodul 21:2-11; Leviticul 25:35-43).¹⁴ Demnitatea omului în Israel nu era erodată nici chiar odată cu trecerea anilor deoarece bătrânii nu erau considerați persoane inutile, ci erau respectați ca posedând adevărate surse de înțelepciune. Astfel, respectul față de bătrâni trebuia arătat în mod deschis, public: „Să te scoli înaintea perilor albi și să cinstești pe bătrân” (Leviticul 19:32). În *Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, la articolul 25, este afirmat și recunoscut dreptul persoanelor vârstnice pentru a-și conduce viața cu demnitate și independență.¹⁵

Piatra de rezistență a eticii creștine și a demnității umane în Noul Testament este reprezentată de *Cuvântarea de pe munte*. În cadrul acestei Cuvântări, Isus Hristos nu condamnă doar acțiunile exterioare care ar putea să lezeze demnitatea semenilor, ci însăși motivațiile care generează acele acțiuni. Astfel, El interzice nu doar crima, ci chiar gândul sau mânia care ar putea genera crima (Matei 5:21). El condamnă cu autoritate vorbirea jignitoare (5:22), orice fel de răzbunare (5:39), orice fel de împotrivire (5:41), El îndeamnă la generozitate (5:42) și la dragoste dezinteresată (5:44). Conform acestei Cuvântări, credinciosul prin bunătatea lui, respectând demnitatea semenilor, se identifică cu Tatăl ceresc care face să răsară soarele Său „peste răi și peste cei buni și dă ploaie peste cei dreți și peste cei nedreți” (5:45). Conform acestor învățături biblice, evlavia, o caracteristică obligatorie a fiecărui credincios, nu trebuia etalată în public, ci practică cu discreție, trăită cu seriozitate în prezența lui Dumnezeu. Milostenia trebuia practică în ascuns, „să nu știe stânga ta ce face dreapta” (6:3), tot la fel și rugăciunea trebuia rostită în cămăruță și nu în public pentru atragerea aprecierilor din partea oamenilor (6:6). Isus Hristos a îndemnat ucenicii să trăiască o viață detașată de lucrurile materiale, să nu-și strângă bogății pe pământ unde le mănâncă „moliile și rugina” (6:19), ci să le transfere în cer „unde nu le mănâncă moliile și rugina și unde hoții nu le sapă, nici nu le fură” (6:19). Referitor la raportul față de semenii, Isus Hristos Și-a în-

14 Charles Sherlock, *The Doctrine of Humanity*, Downers Grove, Illinois, InterVarsity Press, 1996, p. 158.

15 <https://eur-lex.europa.eu.>, 27.08.2021.

demnat urmașii la prudență în emiterea judecăților (7:1,2). Întreaga învățatură a acestei Cuvântări, fără egal în istoria omenirii, care reglementează raportul dintre semeni, poate fi cuprinsă în aceste cuvinte: „Tot ce voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi la fel” (7:12). Concluzionăm că nicăieri nu este mai bine scoasă în evidență demnitatea ființei umane ca în această cuvântare a lui Isus Hristos, care a străbătut secolele și a modelat caracterele oamenilor.

Demnitatea omului exprimată prin sacralitatea vieții

Viața omului, oferită în dar de Creatorul, este sacră și trebuie privită cu solemnitate. Niciun om nu poate să-și asume autoritatea de a hotărî asupra vieții și morții semenului său, ci numai Dumnezeu, pentru că El este izvorul vieții. Viața în sine este un dar special oferit de Dumnezeu, un dar care trebuie primit cu respect și apreciat. Chiar și persoanele care se nasc cu diferite handicapuri au demnitatea lor, care trebuie să le fie respectată. În creștinism, în aceeași măsură, pe baza demnității ființei umane, se respinge atât avortul cât și eutanasia. În *Epistola către Diognet*, scrisă în secolul al II-lea, creștinii erau lăudați pentru comportamentul lor exemplar în societate și pentru respectul față de viața semenilor. Despre ei se spunea că: „arată o viețuire minunată și recunoscută de toți ca nemaivăzută [...]. Se căsătoresc ca toți oamenii și nasc copii, dar nu aruncă pe cei născuți [...]. Ca să spun pe scurt: ce este sufletul în trup, aceea sunt creștinii în lume.”¹⁶

Norman Gelisler afirma că cele mai presante probleme de ordin etic sunt cele care implică viața și moartea, iar dintre acestea, cea mai presantă este problema avortului.¹⁷ Este o poziție falsă și nepotrivită cea prin care o femeie, care dorește să facă avort, să spună: „Este trupul meu, eu decid ce fac cu el.” Nu trebuie să uităm că noua ființă, care a fost concepută în trupul femeii, este o ființă distinctă, deși continuă să fie legată ombilical de trupul mamei. Copilul nenăscut nu este „trupul femeii”, ci o ființă plâpândă ce se dezvoltă „în trupul femeii”, care are propria sa grupă sanguină, ce poate fi diferită de cea a mamei, care are amprente digitale unice. Așadar, conform lui Geisler, „embrionul nu este doar o parte a trupului mamei, așa cum un

16 „Epistola către Diognet”, în *Scriverile părinților apostolici*, Dumitru Fecioru (trad.), București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1995, pp. 412-413.

17 Norman Gelisler, *Etica creștină*, Oradea, Societatea biblică, 2008, p. 149.

sugar care este alăptat nu este parte a sânului mamei.”¹⁸ Copilul, sau omul în devenire, indiferent de stadiul de dezvoltare în care se află, are demnitatea ființei sale, iar aceasta trebuie respectată cu strictețe.

În Legea vetero-testamentară, dacă un bărbat lovea accidental o femeie însărcinată provocând moartea ei, sau a bebelușului nenăscut, bărbatul respectiv trebuia să plătească cu viața sa pentru acest gest nefericit (Exodul 21:22-25). Conform acestei legi, viața bebelușului era la fel de valoroasă ca viața mamei. Mai mult de-atât, dacă cineva accidental omora pe un semen de-al său în Israel, nu trebuia să plătească cu viața – ca în cazul omorârii accidentale a unui bebeluș –, ci trebuia să se refugieze într-o cetate de scăpare pentru a beneficia de protecție (Numeri 35:15). Pe baza acestor texte biblice, W. Grudem afirmă că Biblia ne învață că ar trebui să ne gândim la copiii nenăscuți ca la persoane și să le oferim protecție legală la fel ca și celorlalți oameni din societate.¹⁹

Un argument foarte puternic pentru sacralitatea vieții este însăși întruparea lui Hristos. El, Fiul lui Dumnezeu, prin întruparea Sa din fecioară (Galateni 4:4), S-a făcut părtaș „cărnii și sângelui” (Evrei 2:14) și a sfințit viața oricărui copil născut sau ne-născut. Demnitatea ființei umane este împletită cu ADN-ul omenesc, este o taină care indică spre legătura strânsă dintre om și Dumnezeu.

Demnitatea omului prin actul de răscumpărare

Demnitatea omului, ca element esențial, intrinsec și universal, rezidă în primul rând din actul creației. Dumnezeu, l-a creat pe om, atât pe bărbat cât și pe femeie, din preaplinul dragostei divine imprimându-și în făptura creată „chipul și asemănarea” Sa. Prin păcatul neascultării de Dumnezeu, omul a rupt relația cu Creatorul Său, cu toate acestea, el a continuat să poarte chipul Creatorului Său, însă într-o formă deteriorată. Datorită acestei triste realități omul avea nevoie de o recreere, de o restaurare spirituală la ceea ce Dumnezeu a intenționat ca omul să fie. Acest proces de creare a unei noi umanități a fost realizat prin lucrarea de răscumpărare prin Fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos. Demnitatea omului a fost dezvăluită în mod categoric prin hotărârea lui Hristos de a muri pentru el, de a-l răscumpăra din păcat

18 Norman Geisler, *Etica creștină...*, p. 155.

19 Wayne Grudem, *Politics according to the Bible*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2010, p. 160.

și din condamnare veșnică. Deși creștinii recunosc moartea fizică drept o realitate evidentă, totuși ei afirmă că omul nu a fost creat pentru mortalitate ci pentru veșnicie. În textele pauline, Hristos este prezentat drept Răscumpărătorul care „S-a dat pe Sine Însuși pentru noi ca să ne răscumpere din orice fărădelege” (Tit 2:14), sau de sub blestemul Legii (Galateni 3:13).

Răscumpărarea omului prin jertfa lui Hristos are drept consecință majoră schimbarea statului omului, de la robie la libertate. Creștinul răscumpărat prin jertfa lui Hristos trăiește o viață nouă, una schimbată. El cunoaște detașarea spirituală de ce este trivial, păcătos și trecător deoarece răscumpărarea este „inextricabil legată de o nouă libertate din punct de vedere moral.”²⁰ Adevărata libertate implică fără îndoială cunoașterea adevărului, așa după cum a spus Hristos: „Veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face slobozi” (Ioan 8:32). Nu există în învățătura creștină libertate deplină fără cunoașterea adevărului deoarece doar adevărul eliberează pe deplin. În acest context, libertatea se exprimă prin două coordonate: libertate de ce este rău, de păcat, și libertate pentru bine, pentru slujirea lui Dumnezeu și a semenilor. De asemenea, nu există în creștinism libertate fără Eliberator, sau răscumpărare fără Răscumpărător. Doar Hristos a adus eliberarea din robia păcatului, și doar El a oferit omenirii darul răscumpărării prin jertfa Sa. Libertatea ne oferă cadrul pentru a lua decizii personale conform conștiinței noastre. În contextul discuției despre libertate, Richard Niebuhr, spunea că inclusiv alegerile pe care le considerăm libere sunt condiționate de anumite valori culturale pe care nu noi le-am creat. Noi nu ne-am ales cultura, existența noastră, dependența de semeni, însă toate acestea ne influențează în alegerile pe care le facem, „Mereu există o decizie anterioară deciziei noastre și de care suntem dependenți atunci când facem alegeri.”²¹ Deși suntem condiționați cultural în alegerile pe care le facem, nu putem spune că această condiționare ne afectează demnitatea, ci putem afirma că în felul acesta recunoaștem că suntem posesorii unei culturi și tradiții care ne îmbogățesc.

Răscumpărarea, ca realitate obiectivă, transmite și ideea de valoare intrinsecă a obiectului sau persoanei răscumpărate. În privința obiectelor fără o valoare autentică, nu se poate vorbi de răscumpărare, dar pentru a

20 Thomas R. Schreiner, *Pavel apostolul gloriei lui Dumnezeu în Hristos*, Simona Sabou (trad.), Oradea, Editura Făclia, 2019, p. 285.

21 Richard Niebuhr, *Cristos și cultura*, Teofil Stanciu (trad.), Oradea, Editura Casa cărții, 2021, p. 270.

răscumpăra ceva valoros și drag, niciun preț nu este prea mare. În teologia creștină, demnitatea și valoarea omului sunt avute în vedere și sunt evidențiate prin prețul răscumpărării. Sfântul Apostol Petru scria că răscumpărarea credincioșilor nu s-a făcut cu valori materiale, cu aur sau cu argint, ci cu „sângele scump al lui Hristos” (1 Petru 1:18-19).

Concluzii

Conceptul de demnitate a omului s-a bucurat de-a lungul timpului de o atenție sporită din partea filozofilor, teologilor, a psihologilor, a analiștilor și a multor astfel de cercetători. Demersul acestora a îmbogățit literatura de specialitate cu perspective diverse și a avut meritul de a trasa adevărate curente de opinie în sânul societăților. De asemenea, au fost organizate conferințe și simpozioane științifice care au gravitat în jurul acestei teme, și care în final au elaborat anumite rezoluții pentru a pune în lumină importanța demnității omului. În acest articol s-a căutat să se evidențieze faptul că cele mai importante documente, care vizează statutul omului în societate, precum *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* și *Declarația universală a drepturilor omului*, fac referiri directe la conceptul de demnitate a omului. De asemenea, în acest articol, abordarea acestei teme a fost făcută preponderent prin prisma teologiei creștine. În antropologia creștină, demnitatea omului ca un dat divin, este confirmată prin sintagma *Imago Dei*. În om este oglindită imaginea lui Dumnezeu, omul este singura făptură care a fost făcută după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Din perspectivă biblică, două texte sunt fundamentale pentru conceptul de demnitate a omului: *Decalogul* (Exodul 20:1-17; Deuteronomul 5:6-21) și *Cuvântarea de pe munte* (Matei 5:1-12; Luca 6:20-23). Ambele aceste texte fundamentale, au valoare spirituală deosebit de mare deoarece sunt rostiri directe din partea divinității: *Decalogul*, din partea lui Dumnezeu, iar *Cuvântarea de pe munte*, din partea Fiului lui Dumnezeu.

În acest articol s-a avut în vedere să se arate că etica iudeo-creștină a evidențiat cu multă claritate valoare omului, indiferent de vârstă sau de poziție socială. Demnitatea față de semenii comportă multe aspecte, inclusiv lupta pentru salvarea copiilor nenăscuți, sau cunoașterea conceptului de răscumpărare. Respectul față de semenii noștri este un imperativ, o dovadă de civilitate și de demnitate, pentru că cine își respectă semenii, în cele din urmă, se respectă pe sine.

Bibliografie:

- * Blocher, Henri, *Revelația originilor*, Mihaela Alexa (trad.), Cluj-Napoca, Peregrinul, 2009.
- * Dyrness, William, *Teme ale teologiei Vechiului Testament*, Cluj-Napoca, Logos, 2010.
- * Erickson, Millard, *Teologie creștină*, vol. 2, Elena Jorj (trad.), Oradea, Editura Cartea Creștină, 1998.
- * Geisler, Norman, *Etica creștină*, Oradea, Societatea biblică, 2008.
- * Grudem, Wayne, *Teologie sistematică*, Dinu Moga (trad.), Oradea, Editura Universității Emanuel, 2004.
- * Grudem, Wayne, *Politics according to the Bible*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2010.
- * Kant, Immanuel, *Întemeierea metafizicii moravurilor*, Filotheia Bogoiu (trad.), București, Humanitas, 2006.
- * Orwell, George, *O mie nouă sute optzeci și patru*, Dana Crăciun (trad.), Iași, Polirom, 2019.
- * Pannenberg, Wolfhart, *Ce este omul?*, Ioan Milea (trad.), București, Editura Herald, 2012.
- * Rawls, John, *A Theory of Justice*, Cambridge, Massachusetts, The Belknap Press of Harvard University Press, 2003.
- * Sherlock, Charles, *The Doctrine of Humanity*, Downers Grove, Illinois, InterVarsity Press, 1996.
- * „Epistola către Diognet”, în *Scrierile părinților apostolici*, Dumitru Fecioru (trad.), București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1995.
- * <https://www.eur-lex.europa.eu.>, 31.05.2021.
- * http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf, 25.08.2021.